

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden, November 16-dik napján, 1813-dik esztendőben.

A' tsatázó mezőkről.

Még Nov. 2-dikán egy *Bülletint* adtak - ki a' Frantziák *Frankfurtban* az ott ki jövő újságban, mellyet a' *Monachiumi* újság jegyzésekkel megigazítván, e'képpen tett közönségesse: —,

„A' *Szakszoniai* két vasas Regimentek, mellyek a' Frantzia 1-ső szakaszarmádánál voltak, megmaradtak vala a' Frantzia armádánál. A' Császár a' maga *Lipsiából* való elúttazásakor megíratta a' *Viczenzai* Hertzeg által ezeknek, hogy *Lipsiába* vissza térhetnek, hogy mint testőrzők a' magok Királyoknál szolgálatot tegyenek. Minekutánna a' Császárbizonyossá tétetett volna *Bavariának* elpártolása felől, még egy *Bavariai* Batalion vala a' Frantzia armádánál. Ő Cs. Felsége az alább következő levelet íratta a' Major Generális által ezen

Batalionnak Kommandánsához (1). A' Császár Oktob. 25-dikén elúttazott *Erfurtból*. Seregeink tsendességgel folytatták útjokat a' *Ménus* felé. Oktob. 29-dikén *Gelnhausenhez* megérkezvén, egy 4 vagy 5 ezer emberekből, lovasokból, gyalogokból, és ágyúzókból álló ellenséges tsapatot szemléltünk - meg, 's értésünkre esett a' foglyoktól, hogy ez a' *Bavariai* és *Austriai* egyesült armáda' előljáró tsapatja légyen; ezt mi visszanyomtuk és hátrálásra kényszerítettük (2); 's a' hidat, mellyet az ellenség elrontott vala, sietve megtsináltuk. Az is értésünkre esett a' foglyoktól, hogy a' *Bavaro - Austriai* armáda, a' melly *Braunau* felől 60 vagy 70 ezer (3) emberekből álló erővel nyomúlt vala ide, már *Hannau*-ba megérkezett volna, hogy a' Frantzia armáda' útját elzárja. —

„Október 29-dikén estve az ellenség'

Következnek a' *Monachiumi* újság' jegyzései: —

(1). Ezen Batalionnak Kommandánsa Oberster Báró *Rummel*, minekutánna a' *Bavariai* politikának megváltozása tudtára esett, Oktob. 24-diken, a' Frantzia nagy armádának *Erfurtból* *Gotha* felé lett elindulása után, az éjtzakának és setétségnek segédelmével Batallionnyát az útból fére térítvén, e'képpen hagyta oda a' Frantzia armádát. Természet szerént nem vehette hát 's tsak az újságokból tudhatta - meg a' nevezett Oberster úr ezt a' levelet, mellyről az mondatik itt, hogy azt Napoleon Császár a' Major Generális által íratta hozzá.

(2). Ez a' vissza nyomattatott előljáró tsapat azoanközben 2 ágyút nyert, és sok embert elfogott; a' mi 2-dik számú könnyű lovas Regimentünk *Hannauhoz* egy órányira kergette az ellenséget, 's azután öszszetsátolta magát a' *Kajzarow* Kozákjaival.

Stutzosai *Langenfeldből* kikergettetvén, a' Császár és a' fő hadi szállás oda az *Isenburgi* kastélyba béérkeztek vala; 30-dik-ban reggeli 9 órakor lóra ült a' Császár; a' *Tarenti* Hertzeg 3000 Stutzosokkal, a' kik Gen. *Charpentier* által vezéreltetek, előre nyomúlt; utánna következtek a' Gen. *Sebastiani* vezérlése alatt lévő lovas tsapatok, a' Gen. *Friant* által vezéreltetett testőrző Osztály 's a' régi testőrző lovasok; az armáda' több része egy napi úttal volt hátrább. *Ruckingen* nevű faluba 6 ellenséges (4) Batalionok állítottak vala bé, hogy a' Rénus felé vivő minden utakat bezárják. A' lovasságnak közikbe való bevágása 's néhány kártáts lövések, hamarsággal visszavtrtek ezen batalionokat (5).

„Mihelyest Stutzosaink a' Hannautól 2 órányira lévő erdőnek széléhez megérkeztek, a' tüzelés azonnal elkezdődött, 's az ellenség egész addig kergettetett, a' hol a' Hannau felé menő régi és új utak az erdőben egyesülnek. Két ezer Stutzosaink a' Gen. *Dübreton* vezérlése alatt előbre nyomúlván, Gen. *Sebastiani* azalatt néhányszor néki vitte lovasainkat az erdőnek tisztásabb részein az ellenséges Stutzosoknak. E'képpen az egész ellenséges armádát fenntartóztatták 5000 Stutzosaink (6) mind addig, míg delutánni 3 órakor ágyúzóink megérkeztvén, parantsolta a' Császár Gen. *Cyriálnak*, hogy a' régi testőrző sereg' két Vadász Batallionnyaival az ellenség-

re rohanjon, 's azt az erdőből kihányván, ő utánna Gen. *Drouot* 50 ágyút előállítson, 's Gen. *Nansouty* a' *Sebastiani* egész seregével 's a' régi testőrző lovassággal az erdőből kitsapván, az ellenséget a' térségen hevesen támadja-meg. Mind ezek a' rendelések pontossággal telyesítettek. Gen. *Curial* több ellenséges batalionokat vissza nyomott. Az Austriak és Bavarusok a' Frantzia régi testőrzőknek tsak a' látásokra megrettentek és megfutamodtak. Eleinten 15, azután lassanlassan 50 ágyút állított - ki Gen. *Drouot* megrettenthetetlen bátorsággal, melly néki tulajdona: Gen. *Nansouty* pedig az ágyúzó' job szárnyára állván, a' régi testőrző Vasasokkal, Granadérosokkal, és Dragonyosokkal, 10 ezer emberekből álló ellenséges lovasságra ütött, jó következással. Az ellenséges lovasság visszaverettetett és össze vagdatott (7); néhány ellenséges négyszegletű sorok keresztül törettettek; az ellenség sietséggel oda hagyta a' Frankfurti utat, mellyet ketté vágott vala, és az ő bal szárnya által elfoglaltatott földet; visszavonta magát, 's nem soká egészen megzardott a' rendje. Az óra 5 volt. Ekkor a' job szárnyával tett egy mozdúlást az ellenség azért, hogy bal szárnyának menedéket 's magának a' hátrálásra időt nyerhessen. Gen. *Friant* két régi testőrző Batalionokat küldött - el a' régi Hannai úton egy major - udvar ellen, a' mellyből

(3). Az által, hogy Würzburghoz, Frankfurthoz, Aschaffenburghez, Seeligenstadthoz, és Offenbachhoz seregeket kellett széllivel küldöznünk, 40 ezer emberrel kevesebbre szállott - le az armádánk.

(4). Tudniillik: egy Regementbéli Stutzosok, a' Székely Huszároknak egy tzúgja, a' 2-dik könnyű lovas Regementnek fél Svadronnya, 's a' mi 8-dik Regementünknek egy Batalionnya, mind együtt 8 vagy 9 száz emberek.

(5). Minekutánna ezek a' nagy számú ellenséget 2 óráig tartóztatták volna.

(6). 6000 Fr. gyalogok, 4000 lovasok, és 6 ágyúk verekedtek itt seregeinkel. Vagy talám az ellenséges Stutzosok tették a' lovas bevágásokat?

(7). A' Bavaro - Austriai lovasság reménli, hogy a' közelébbi alkalmatossággal hathatós bizonyoságát fogja mutatni a' Frantzia armádának, a' felől, hogy még meg van.

(8). Ezzel össze kell vetni a' 6-dik Novemberi előadást.

hamar kikergettetett az ellenség, és jobbszárnyát visszavonni kényszerített. Estvéli hat óra előtt rendetlenséggel ment által a *Kintzing* vizin (8).

„A' győzelem tökéletes vala (9); az ellenség, a' ki előttünk az egész tartományt elzárni akarta, kényszerített a' *Frankfurti* és *Hannau* utakat elhagyni. Mi 6000 embereket (10), 's néhány ágyút fogtunk - el (11); 6 ellenséges Generálisok estek - el vagy kaptak sebet. Az ő elestekből, és elfogattakból álló vesztesékek valami 10,000 emberekből (12), a' miénk pedig 4 vagy 5 száz holtakból és sebesekből (13) áll; a' verekezésben 5000 Stutzosaink, 4 régi testőröző Batalionaink, valami 80 Swadron lovasaink, és 120 ágyúink voltak jelen (14). —

„Oktob. 31-dikén vissza húzta magát az ellenség *Aschaffenburg* felé (15); a' Császár folytatta mozdulásait, és délutáni 3 órakor *Frankfurtba* megérkezett. Az ezen ütközetben elvételű zászlók (16), valamint szintén azok is, mellyek a' *Wachau* és *Lipsiói* ütközetekben az ellenségtől elvételűek, útban vannak *Páris* felé. Vasasaink, lovas Granadirosaink, és Drago nyosaink fényes bétsapásokat tettek; a' becsületből való 3-dik testőröző Regementnek két Svadronai, a' Májor *Saluces* vezérlése

alatt magokat különösen megkülömböztették, és megesmertették azt, hogy mit lehessen ezen seregtől várni, minekutánna tökéletesen organizáltatik és gyakoroltatik. —

„Oktob. 31-dikén estve *Frankfurtban* vala a' nagy fő hadi szállás; a' *Treusói* Hertzeg [*Mortier*] az ifiú testőrözőknek két osztályával 's az első lovas ármádával *Gellhansenben* állott, 's a' *Reggiói* Hertzeg megérkezett vala *Frankfurtba*. Gróf *Bertrand* és a' *Raguzai* Hertzeg *Hannauban* voltak (17). Gen. *Sebastiani* a' *Nidda* mellett állott.“

A' Májor Generális levele a' *Bavariai* Batalion' Komendánsához; Erfurtból, *Oktober 24-dikén*: —,

„A' Király, az úr' Ura, nem esmérven meg azt, a' mit érette a' Császár (18) tselekedett, hadat izent *Frantzia* ország ellen. Ilyen környűllállások között a' fegyverből kivetkeztetni, 's mint hadi foglyokat úgy tartani kellene azon *Bavarus* seregeket, a' mellyek még a' *Frantzia* ármádánál vannak: hanem e' megbántaná azt a' bizodalmat, mellyet a' Császár az ő kormányozása alatt lévő seregeknél fenn akar tartani. Az ő Cs. Felsége czélzása tehát, Uram, az, hogy az Ur a' maga Batallionnyát gyűjtse össze; adasson magának a' magazinumok-

(9). Mint a' *Wachau* és *Lipsiai*.

(10). Ezen elfogattakról nem tudunk semmit.

(11). Miért nem számláltattak - meg ezek az ágyúk? a' szövetséges ármáda egy ágyúját sem vesztette - el.

(12). Ennek a' nagyított előadásnak megigazíttatása azonnal következni fog, míhelyest a' környűllállások 's tudósítások beérkeznek.

(13). És 10,000 elfogattakból.

(14). Ezen kifejezéseket megtzáfolja maga az ezen seregeknek egymással ellenkező számú mértékjek.

(15). A' mi ármádánk 31-dikben *Hannauban* és ennek vidékéin maradott, és inét nem *Aschaffenburgba*, hanem *Frankfurtba* ment.

(16). A' Szövetséges sereg egy zászlót sem vesztett - el.

(17). Vesd össze a' 15-dik jegyzéssel.

(18). A' mit a' Császár *Bavariáért* tett, egyenesen és gazdagon vissza fizette a' Király és nemzet.

ból 4 napra való eleséget, 's vegye útját Koburgon által Bamberg felé, a' hol vegyen további parantsolatokat magának a' Bavarus Király ő Felsége' Ministerétől (19). Hasonlóképpen ellenkezne a' betsület és egyenesség eránt való érzékenységgel, ha az úr a' Frantzia Birodalom ellen verekedni akarna, tehát azt kívánja ő Cs. Felsége, hogy az úr és az alatta lévő tiszték fogadják-fel magokért és az alattok lévő közemberekért, hogy egy esztendő előtt nem tsatáznak Frantzia ország ellen (20). —

„Hertzeg Vice-Connetable, Májor Generális, *Sándor*.

Frankfurt Nov. 6-dikán: —

„Tsak azok képzelhetik a' kik szemmel láthatták a' mai napon az ő Austriai Cs. K. Felsége' ide való, éppen olly fényes mint örvendetes bėjövetelét. Ő Orosz Cs. Felsége (a' ki 5-dikben hasonlóképpen fényes katona pompával tartotta vala ide való bėjövetelét). Hertzeg Schwartzenbergtól 's több nagy számú Generálisoktól 's egyéb fő rangú katonatisztekől kísértetvén, ma délelőtti 11 órakor a' *Hannau* úton egy órányi távolságra kilovagolt ő Cs. K. Felsége eleibe. A' város kapuja előtt az Austriai és Orosz lovas seregek, benn a' város úttzáin az Austriai gyalogok állottak parádében. Összetálálkozván a' két Császárók, egy darabig hintóban együtt ülve közelgettek a' város felé. Nem messze a' Hannau kaputól lóra ültek, 's így folytatták-bé útjokat. Leg elöl ment *Konstantinus*

Nagy Hertzeg az Orosz testőröz sereggel; utanna következett a' polgári lovas testőröz sereg; mindgyárt ezután jöttek ő Császári Felségek, mind kettőjöknek nagy számú Generálisoktól 's egyéb nagy rangú tisztjeiktől kísértetvén. A' bėjövő fényes sereget Austriai lovásság rekesztette-bé. A' kapunál által adta a' Magistratus a' város kultsait ő Austriai Cs. K. Felségének, a' ki azokat ilyen szókkal méltóztatott annak viszi szadaui: Ezek nem lehetnek jobb kézben mint azon városnak kezében, a' melly eleitől fogva ily hűséges volt a' Nemet Haza eránt. Az ő Cs. K. Felsége és Felséges Szövetségesenek nagy céljok nem egyéb, hanem tsak a' tsendesség és békesség' epochájának nem soká lejendő vissza térítettése, melyben Nemet ország a' maga régi boldogságának és szabadságának ismét részesevé lehessen.“ —

„A' Magistrátussal együtt jelent-meg itt a' kapunál az ő Felségek tisztelésére *Hessen-Homburgi Filep* Hertzeg is, a' ki a' szövességes Fejedelmeknek Frankfurthba való bemenetelek után oda való kormányozóvá neveztetett. A' kaputól a' fő (Cathedrale) templom felé folytatták útjokat ő Cs. Felségek, a' hol a' Státus' fő tisztjei, a' Magistratuális személyek, 's a' Papság fogadták és tisztelték ő Felségeket. A' nagy mise, és a' 300 ágyúlövések alatt tartatott *Te Deum*' éneklés után a' templomból kimenvén, a' bámulásra méltó szép rendet tartó katonaságot magok előtt marschiroztatták-el ő Felségek. Az úttzákat, mellyeken

(19). A' Király már régen meg tette vala a' rendeléseket, hogy a' Bavsriában találtató minden Frantzia, Olasz, és Nápolyi katona-személyeknek úti-levelek adattassanak Frantzia ország felé, a' visszamenetel nékiek fegyvereikkel és bagázsijokkal egyetemben megengedtessek, és hogy a' megharagudott néptől való minden bántattatás ellen védelmeztessek.

(20). Egy ilyen feltételnek elfogadására nem lehetett volna szabadsága Oberster *Runkelnek*, ha mindgyárt az ő eltávozása előtt kínálták volna is meg őtet azzal. Egyéberánt a' Bavsriában találtatott 's onnét haza küldetett Frantziáknak sem tétetett semmi e'féle feltétel eleikbe.

végig mentek ő F.gek, száz ezer nézők borították - el, 's a' házak' ablakait, az alsó emelektől fogva a' fedelekig, számtalan örvendező nézők töltették - el; mind ezek tapsolás és éljen kiáltozás által nyilatkoztatták - ki örvendezéseket, 's százanként keresztül rontván a' rendtartásra ügyelő emberek között a' lovasok közzé is benyomakodtak, hogy a' lovagló Monárchákat szemekkel nézhessék, 's hozzájuk érhessenek. Ebből lehet, de tsak néminéműképpen képzelní, melly nagy örvendezéssel kellett ennek a' scénának a' Frankfurti nevezetesebb úttzákön véghez menni. Nem is lehet tsudálni a' Frankfurti lakosoknak ezen nagy örömtől való belső megrészegüléseket, ha meggondoljuk, hogy mitsoda helyen újult - meg ez a' talám már nem is remélt solennitás, t. i. az ezer esztendőig tartott 's végtére árván maradt Szent Birodalom' ily sok Császárjainak felkenettetések' helyén. Melly kedves emlékezeteket kellett ezen solennitásnak a' Frankfurti lakosokban 's más ott jelenlévő Németekben felgyúlasztani! tsak a' Frankfurtiak beszélhetnék elé. —

„A' templomból szállására kísérte ő Cs. K. Felsege ő Orosz Cs. Felsegét: a' ki nem soká azután az ő Cs. K. Felsege' szállására menván, a' látogatást vissza adta, és ott ebédelt. Estve a' *Mozart Titus* nevű énekes játékot jádzották a' theátrumon, a' hol ő Felsegek is megjelenván, itt is kibeszélhetetlen örvendezéssel, dob 's trombita harsogással fogadtattak. Kedves felindulásnak nyilatkoztatásával fogadták a' nézők a' játékban kivált az olyan dolgokat és kifejezéseket, a' mellyek valamelly tekintetben a' jelenvaló környülállásokra alkalmaztathattak. Estve az egész város meg volt világosítatva, valamint szintén 5-dikben a' Sándor Császár megérkezésének estvéjén is.

~~~~~

A' Frankfurttól eltávozott Frantzia

seregek nem találták bátorságosnak sokáig megmaradni a' *Nidda* mellett, a' melly mellé eleinten magokat vissza vonták vala, hanem tovább mentek onnét némelyek a' *Rénus* mellé, némelyek azon túl. A' szövetséges seregek még Nov. 3-dikán által menván a' *Niddán*, folytatták az ellenségnek kergetését, a' midőn heves öszszetsapásra került a' dolog *Weilbachnál*, a' melly falú elégett a' verekedés közben. Nov. 4-dikén a' *Wickert* nevű hegyen feküdtek a' miéink, a' melly hegy 2 órányira van Moguntziától; a' Frantziák Nov. 6-dikán miud Moguntziába és a' Casteli sántzokba takarodtak - bé, a' melly sántzok a' Moguntziai hidat fedezik; tsak *Hochheim* mellett állapotott volt meg egy magános armádájok. —

Alább a' *Rénus'* mellyékein a' *Marchal Blücher* seregei közelitettek *Kolonia* felé.

Napoleon Császár Nov. 6-dikán Moguntziát oda hagyván, útját *Páris* felé vette.

Azok a' Bavarus seregek, a' mellyek magokat a' szövetséges seregekkel öszszetsatolták vala, ezekkel útjokat *Gernsheimhoz* vették Darmstadton által a' *Rénus* mellé, a' honnét *Oberster Mensdorf* egy lovas tsoportal már Nov. 2-dikán a' *Bénus* túlsó partjára által menván, fellármázta ott a' vidéket, 's azzal szerentsésen vissza jött a' víz' job partjára.

Moguntziából futni kezdettek a' lakosok Frantzia ország' belső részeire, attól tartván, hogy ostrom alá fog a' város vétetni.

Hannoverát Oktober' 25-dikén elfoglalta a' *Wallmoden* armádájának egy része. A' Svétziai Koronaörökös armádájának egyrésze lefelé kezdett nyomúlni *Marchal Davoust* ellen.

A' Nápolyi Király October' 17-dikén estvéli 9 óra előtt *Basiliába* érkezván, az ott tartózkodó volt Hollandus Királyhoz írt, a' vendégfogadóba magához hívat-

ta, együtt vatsoráltak, 's az első még azon éjjel tovább utazott Solothurn 's onnét *Mailand* felé. A' *Hollandia* Király pedig vissza utazott Frantzia országba.

A' *Hassiai* Választó örökös Princz nagy pompával, ágyúzás és harangok' zúgása, 's megszámlálhatatlan sokaságnak *vivat* kiáltozása között tartotta Oktob. 26-dikán a' maga *Kasselbe* való bemenetelét.

Straszburchban olyan Császári parantsolatot hirdettek - ki Nov. 4-dikén, hogy ezen város úgy tartattassék, mintha ostromoltatás állapotjában volna. Hasonló hirdettetett - ki Moguntziára nézve is. A' lakosoknak tudokra adatott, hogy a' kik nyoltz hónapra való eleséget nem szerezhetnek magoknak, hagyják oda a' várost.

Manheimba megérkeztek az Austriai és Bavariai egyesült seregek,

A' Helvétusok Diétát hirdettek e' hónap' 15-dikére, a' melly *Zürch* (*Tigurum*) városában tartatik.

A' Hertzeg *Poniatowszky* holt testit, a' ki Oktob. 19-ikén fulladt a' *Pleiszo* vizibe, azon hónap' 24-dikén találta - meg abban egy halász, a' ki őtet paszamántos gazdag formaruhájáról megesmervén; nagy nyereséget hajtott e' találmányából magának; pénzért mutogatta a' lelketlen testet a' rakással özszesereglő sokaságnak, 's már valami 50 vagy 60 tallért gyűjtött vala össze, midőn Gróf *Potocky* a' dolog felől tudósíttatván maga is oda ment, a' Hertzeg' holt testit megesmerte, 's a' Hertzeg' újjain lévő hat gyűrűkért a' halásznak 100 Friderikus aranyat adott, Az egyik gyűrűt nem akarta oda adni a' halász, azt mondván, hogy a' Hertzeg' emlékezetére

akarja azt megtartani: hanem megértvén, hogy Gr. *Potocky* a' Hertzeg testvér hűgának mind a' hatot együtt akarja kezéhez szolgáltatni, azt is vissza adta, 's tsak a' Hertzeg' arany pikszisével elégedett - meg. Az után parádében kitétetett a' holt test, 's méltóságához illő pompával temettetett - el.

A' mi Olasz seregeinkről e'képpen írnak *Saltzburgból* Nov. 6-dikán: — Megvalóságosodott az a' hír, hogy az Austriai seregek *Veronáig* előre nyomútlak. Azon gyalog seregek, a' mellyek Magyarországból erre felé útba vannak, hogy annál hamarébb megérkezhezzsnek, szekereken vitetnek által az úgy nevezett *Pusterthali* vidékeken.

A' mi a' M. Kurir 36-dik darabjának 198-dik lapján az öreg Szakszóniai Királyról, talám valami még akkor Frantzia hangú újságból irattatott, hogy t. i. a' Szövetséges Hattalmasságoknak eleibe menvén őket megölelte 's megtsókolta volna, nem volt igaz. Mint a' Würtzburgi újság megjegyzi, a' Szakszóniai Király ugyan kapitulálai kívánt ezen Hattalmasságokkal akkor, mikor ezeknek seregeik Lipsiához előre nyomútlak: de nem fogadtatott - el az ajánlása, melly után ő olyan uyilatkoztatást tett, hogy a' maga eddig való politikai kötelezéseiről vagy Systemájáról le nem mond, mellyre nézve akkor mingyár *Berlinbe* útasíttatott 's ment; hanem azután az Uker - Márkban *Swed* városa rendeltett lakhelyévé 's *Arstätt* Orosz Császári Titkos Tanácsos adatott melléje kísézőnek. Tsak a' Királynét látogatta - meg *Sándor* Császár ő Felsege Lipsiában.

Nov. 13-dikán adtak 100 Forint Conventziós pénzért $160\frac{5}{6}$ f.tot *Váltótrédulában*; egy Császár aranyért 7 f.tot $31\frac{3}{4}$ krt.